

Raadsavond : 6 juli 2015
Agendapunt : 10
Registratienummer : 15.053
Portefeuillehouder(s) : H.P.M. Hoek
Opsteller : J. Azier
E-mail : jazier@kaagenbraassem.nl
Telefoon : (071) 3327

Onderwerp: Perspectiefnota 2016

Beslispunten:

1. De kaders vast te stellen ter verdere uitwerking van de begroting voor 2016 en de meerjarenbegroting voor 2017 – 2019, inhoudende:
  - a. het vaststellen van het zogenaamde Doelen- en Inspanningennetwerk (DIN) ter opname in de programmabegroting 2016 en verder;
  - b. het vaststellen van de financiële ontwikkelingen die meegenomen worden in het nieuwe begrotingsbeeld. (afvalstoffenheffing, precarioheffing, niet gerealiseerde bezuinigingen, inflatiepercentage lastenbudgetten en inkomstenbudgetten)
  - c. het vaststellen van tabel I, voorstellen met hoge prioriteit, de daarvoor benodigde middelen en het dekkingsvoorstel;
  - d. het vaststellen van tabel II, geprioriteerde inspanningen, de daarvoor benodigde middelen en het dekkingsvoorstel;
2. het college opdracht te geven om de begroting 2016 op te stellen met inachtneming van de vastgestelde kaders en maatregelen.

Publiekssamenvatting

In de vorm van een Perspectiefnota (P-nota) wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen voor de komende begrotingsperiode en wordt gezien in hoeverre deze ook van invloed zijn op het financiële begrotingsperspectief voor de periode 2016 – 2019. Tevens worden aan de raad beslispunten voorgelegd die nodig zijn voor het verder uitwerken van de begroting voor 2016 e.v. De P-nota (nieuwe stijl) die nu voor de eerste keer aan de raad wordt aangeboden is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met alle raadsfracties en met het bieden van zoveel mogelijk gelegenheid tot inspraak aan de voorkant vanuit de samenleving. Het college stelt op basis van deze samenwerking en inspraak voor om de belastingen niet te verhogen, fors te investeren in de openbare ruimte en recreatie en binnen het sociaal domein voldoende middelen te reserveren voor het afdekken van de risico's. De P-nota is in tegenstelling tot andere jaren geen uitsluitend financieel stuk maar een beleidsstuk dat de raad mogelijkheden biedt om al in het voorjaar richtinggevend besluiten te nemen voor het opstellen van de begroting voor 2016 en verder.

Inleiding

Met de aanbieding aan uw raad van de P-nota 2016 kan door u besluitvorming plaatsvinden waarmee de conceptbegroting voor 2016 e.v. kan worden vormgegeven en uitgewerkt.

De P-nota is veel meer dan voorheen een beleidsstuk geworden waarmee u in staat wordt gesteld om al in het voorjaar, voorafgaande aan het nieuwe begrotingsjaar richtinggevende besluiten te nemen voor de komende nieuwe begrotingsjaren (2016 e.v.). Met het vormgeven van een nieuwe structuur in de begrotingsstukken wordt tevens de basis gelegd om daarna in de verslagleggings sfeer van de planning- en controlcyclus bij de tussenrapportages na 4 en 8 maanden en uiteindelijk in de jaarrekening een verdere verbetering door te voeren, waarbij beter inzicht kan worden gegeven in de voortgang (behaalde resultaten) bij het realiseren van het voorgestane beleid binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Het DIN

Allereerst stellen wij u voor in stemmen met het DIN. Het DIN is tijdens een intensief proces tot stand gekomen met als basis de input vanuit het raadsakkoord en de georganiseerde thema-avonden. Ter afronding is in overlegsessies met de afzonderlijke raadsfracties de vertaling gemaakt van genoemde hoofdoelen (ER-doelen) naar op te leveren resultaten (SMART-doelen). In een laatste integrale sessie met alle raadsfracties is tot slot bekeken welke geformuleerde resultaten de steun kunnen vinden van een meerderheid van de raad. Om te komen tot de resultaten die invulling geven aan het door uw raad gewenste beleid zijn inspanningen nodig, ook deze zijn weergegeven in het DIN. Niet alle inspanningen kunnen worden uitgevoerd met de middelen zoals deze bij de vorige begroting beschikbaar zijn gesteld. Voor een aantal inspanningen zal het nodig zijn extra budget in te zetten. De inspanningen uit het DIN met budgettaire consequenties die ons college voorstelt om in de begroting op te nemen zijn weergegeven in de tabellen II en III.

Financiële ontwikkelingen

In bijlage 2 bij de P-nota zijn de financiële ontwikkelingen weergegeven die van invloed zijn op het begrotingsbeeld, en waarvan ons college voorstelt deze over te nemen als financieel kader ten behoeve van de op te stellen begroting. Hierbij is tevens de recente besluitvorming op 8 juni 2015 met betrekking tot het beleidsplan "Rijnstreek werkt" nog in de P-nota verwerkt. De belangrijkste ontwikkelingen en beslispunten nog even op rij:

Meicirculaire

in het cijferbeeld van de P-nota is de meicirculaire 2015 verwerkt. Ten opzichte van de septembercirculaire 2014 geeft deze circulaire op een aantal onderdelen nog belangrijke mutaties. De belangrijkste mutaties vinden plaats in het sociaal domein en door de laatste fase van het groot onderhoud gemeentefonds waarbij de middelen via andere verdeelmaatstaven over de gemeenten worden verdeeld.

Uitkomsten meicirculaire 2015

	2016		2017		2018		2019	
Algemene uitkering	16.990.000	V	16.939.000	V	16.949.000	V	17.088.000	V
WMO bestaand	1.337.000	V	1.337.000	V	1.337.000	V	1.337.000	V
Sociaal domein (3D)	6.968.000	V	6.733.000	V	6.558.000	V	6.479.000	V
Totaal	25.295.000	V	25.009.000	V	24.844.000	V	24.904.000	V
Was op basis sept. circ. 2014	25.597.000	V	25.587.000	V	25.491.000	V	25.491.000	V
Mutaties	302.000	N	578.000	N	647.000	N	587.000	N

Volgens bovenstaande tabel ontstaan er nadelige verschillen. Een analyse op hoofdlijnen van deze verschillen geeft de onderstaande uitkomsten:

Analyse meicirculaire 2015	2016		2017		2018		2019	
Alg. uitk. (o.a. herverdeeleffect)	-432.000	V	-388.000	V	-497.000	V	-636.000	V
WMO bestaand	126.000	N	123.000	N	126.000	N	126.000	N
Sociaal domein (3D)	608.000	N	843.000	N	1.018.000	N	1.097.000	N
Totaal mutaties	302.000	N	578.000	N	647.000	N	587.000	N

In algemene zin kan geconcludeerd worden dat er positieve effecten zijn voor de gemeentebegroting door de herverdeeleffecten grootonderhoud gemeentefonds (laatste fase). In het sociaal domein volgen neerwaartse bijstellingen door kortingen op de budgetten voor WMO (bestaand) en op het budget voor de 3D-taken. Deze kortingen vallen iets gunstiger uit dan aanvankelijk was aangekondigd en zullen binnen het sociaal domein worden opgevangen. De kortingen voor WMO (bestaand) kunnen worden opgevangen door lagere bestedingen die op dit taakveld plaatsvinden. De kortingen bij de integratie uitkering 3D-taken ontstaan voornamelijk door neerwaartse bijstellingen op het onderdeel jeugd. De effecten hiervan voor onze gemeente vallen lager uit door het met de regio op dit onderdeel aangegane "verzekeringsmodel". Voor een aantal (vooral de grotere) deelnemende gemeenten valt de bijstelling op het taakveld jeugd juist gunstig uit. De kortingen op de integratie-uitkering sociaal domein kunnen binnen het sociaal domein worden opgevangen door het verzekeringsmodel, de herziening van de inkoopcontracten en de ingezette transformatie door te zetten.

Afvalstoffenheffing

Zoals het er bij de huidige ramingen naar uit ziet zal de afvalstoffenheffing in 2016 opnieuw kunnen worden verlaagd. Dit ontstaat voornamelijk door de gerealiseerde besparing in verband met het sluiten van het afvalbrengstation in Ter Aar. Naar huidige raming ontstaat hier door een overdekking in de heffing van afgerond €100.000. Ons college stelt uw raad voor om hiervoor een reservering op te nemen (al verwerkt in de P-nota uitkomsten) ter grootte van € 100.000, zodat bij de behandeling van de begroting in november en in december bij het vaststellen van de tarieven voor 2016 er dekking is voor de verlaging van de heffing. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de P-nota (bijlage 2 onderdeel I-1a);

Precarioheffing op ondergrondse leidingen en kabels

Ons college stelt uw raad voor de inkomsten uit precarioheffing op ondergrondse leidingen en kabels te herstellen door het tarief af te stemmen op de bijgestelde hoeveelheid m¹ kabels en leidingen. Voor de uitwerking hiervan wordt verwezen naar de P-nota bijlage 2 onderdeel I-2.

Uitnemen uit de begroting van niet haalbaar/wenselijk gebleken resterende bezuinigingen (conform toelichting P-nota bijlage 2 onderdeel II-1c tm f);

Ons college stelt uw raad voor akkoord te gaan met het uitnemen uit de begroting van niet haalbaar/wenselijk gebleken resterende bezuinigingen waarvoor korthedshalve wordt verwezen naar hetgeen hieromtrent is vermeld in de P-nota in bijlage 2 onderdeel II-1c tm

Inflatiecorrectie lasten

Het regionaal afgesproken inflatiepercentage voor de begroting 2016 (met als basis het indexcijfer Bruto Binnenlands Product) bedraagt 0,69. Wij stellen voor dit niet toe te passen op de lastenbudgetten van de begroting maar hier voor 2016 de nullijn aan te houden.

Inflatiecorrectie baten

Bij de te indexerende inkomsten wordt voorgesteld deze op inflatie te corrigeren met het genoemde percentage en daarnaast behoudens deze correctie geen lastenverzwaringen voor de inwoners bij de heffingen toe te passen.

Tabel I, voorstellen met hoge prioriteit, benodigde middelen en dekkingsvoorstel;

Er zijn twee taakvelden waaraan ons college hoge prioriteit toekent. Allereerst de afdekking van risico's in het sociaal domein voor € 500.000. Het wordt noodzakelijk geacht dit nog te doen tot en met 2017 (het derde jaar na invoering van de 3D-taken).

Als tweede taak met hoge prioriteit zijn er middelen nodig voor de uitvoering van het IBOR voor de eerste twee fasen in 2016 en 2017 (totaal groot € 770.000). Ons college adviseert de middelen voor deze twee taken in ieder geval beschikbaar te stellen.

	Hoge prioriteit			
	Sociaal domein		IBOR (fase 1 en 2)	
2016	500.000	N	507.000	N
2017	500.000	N	770.000	N
2018	0		770.000	N
2019	0		770.000	N

Dekkingsvoorstel

Ons college adviseert uw raad hierbij ook in te stemmen met het ineens afboeken van de boekwaarde van geactiveerde investeringen groot onderhoud in de openbare ruimte ("Big Six") waarmee ten laste van de reserve positie meer structureel inzetbare begrotingsruimte ontstaat in het (meerjaren-)begrotingsbeeld (€ 407.000). Voor de verdere toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk I van de P-nota bij het onderdeel onderhoud van de openbare ruimte en naar bijlage 5 van de P-nota waarin tevens een overzicht van de effecten van de afboeking voor de reservepositie is opgenomen.

Tabel II, geprioriteerde inspanningen, de daarvoor benodigde middelen.

De middelenvraag vloeit voort uit het DIN zoals opgenomen in bijlage 1 van deze P-nota. Niet alle inspanningen kunnen worden uitgevoerd met de middelen zoals deze bij de vorige begroting beschikbaar zijn gesteld. Voor een aantal inspanningen is het nodig extra budget in te zetten. De inspanningen uit het DIN met budgettaire consequenties zijn in het onderstaande overzicht samengevat:

Inspanningen uit het DIN waarvoor extra budget benodigd is	2016	2017	2018	2019
Programma 1 Bestuur, regio en middelen				
1) Vervanging website investering € 100.000	35.000	35.000	35.000	
2) Zaakgericht werken (o.a. digitaliseren archief functie € 50.000)	17.500	17.500	17.500	
3) Handhaving permanente bewoning en woonfraude	85.000	85.000	40.000	40.000
4) Web app voor begroting en jaarrekening € 25.000	9.000	9.000	9.000	
Programma 2 Sociaal Domein				
5) Uitvoering initiatieven sociaal domein	50.000	50.000	35.000	35.000
6) Uitbreiden kernteam	t.l.v weerstand	t.l.v weerstand	75.000	75.000
7) Doorontwikkelen werkgeversservice punt	65.000	65.000	30.000	30.000
8) Kapitaallasten realisatie van een brede school			178.000	178.000
9) Dagopvang beginnend dementerenden in diverse kernen faciliteren	50.000	50.000	35.000	35.000
Programma 3 Ruimte en leefomgeving				
10) Uitwerken duurzaamheidsagenda	25.000	25.000	25.000	25.000
11) Labelen middelen duurzaamheidsfonds € 150.000 (tlv algemene reserve)	-	-	-	-
12) Uitvoering geven aan vervolgfases IBOR			200.000	350.000
13) Inzet extra middelen IBOR voor realisatie extra wensen (parels)	50.000	25.000	25.000	25.000
14) Ophogen cofinancieringsbudget Groen en Natuur	50.000	50.000	50.000	50.000
15) Impuls recreatieprojecten DIN/gebiedsmarkering	75.000	75.000	50.000	50.000
16) Uitvoeringskosten recreatie/EZ	70.000	70.000	35.000	35.000
17) Uitvoering initiatieven nav Kernen in hun Kracht	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal	601.500	576.500	859.500	948.000

Ons college stelt voor de middelen zoals aangegeven in bovenstaande tabel in de begroting vanaf 2016 beschikbaar te stellen zodat uitvoering kan worden gegeven aan de inspanningen nodig te realisatie van de resultaten en doelen zoals opgenomen in het DIN. Daarnaast stelt ons college

voor om de belastingen niet te verhogen, fors te investeren in de openbare ruimte en binnen het sociaal domein voldoende middelen te reserveren voor het afdekken van de risico's.

Prognose nieuw begrotingsbeeld

Rekening houdend met ontwikkelingen waarvoor korthedshalve wordt verwezen naar de toelichting in de P-nota (bijlage II) ontstaat de prognose van het begrotingsbeeld zoals weergegeven in onderstaande tabel.

	2016	2017	2018	2019
Begrotingssaldo in basis (mjb) begroting 2015 e.v.	-1.449.000 V	-1.574.000 V	-1.461.000 V	-1.461.000 V
Besluit raad bij begrotingsbehandeling verlaging ozb 1,5%	65.000 N	65.000 N	65.000 N	65.000 N
Het laatst bij de raad bekende begrotingsbeeld (vertrekpunt voor de P-nota)	-1.384.000 V	-1.509.000 V	-1.396.000 V	-1.396.000 V
Ontwikkelingen volgend uit deze P-nota (zie specificatie in bijlage II-2)	7.000 N	45.000 N	-52.000 V	-79.000 V
Prognose nieuw begrotingsbeeld 2016 - 2019	-1.377.000 V	-1.464.000 V	-1.448.000 V	-1.475.000 V

In dit begrotingsbeeld rekening gehouden met de ontwikkelingen zoals deze tot en met nu bekend zijn waaronder de meest recente in de raad van 8 juni, betreffende het toekennen van extra middelen voor het beleidsplan "Rijnstreek werkt".

Reserveren weerstandsvermogen

Bij de bovenstaande prognose van het geactualiseerde begrotingsbeeld, dienen eerst de middelen te worden gereserveerd om voldoende weerstand te hebben voor de herziene risico-inventarisatie (bijlage 3 P-nota). Daarna kan de vrij beschikbare ruimte worden bepaald zoals weergegeven in onderstaande tabel.

	Beeld bij ratio 1,0			Beeld bij ratio 1,4		
	Prognose nieuw begrotingsbeeld	Reservering voor weerstand bij ratio 1,0	Vrij beschikbare begr. ruimte	Reservering voor weerstand bij ratio 1,4	Vrij beschikbare begr. ruimte	
Prognose 2016	-1.377.000 V	625.000 N	-752.000 V	875.000 N	-502.000 V	
Prognose 2017	-1.464.000 V	691.000 N	-773.000 V	967.000 N	-497.000 V	
Prognose 2018	-1.448.000 V	141.000 N	-1.307.000 V	196.800 N	-1.251.200 V	
Prognose 2019	-1.475.000 V	141.000 N	-1.334.000 V	196.800 N	-1.278.200 V	

Inclusief het beschikbaar stellen van vorenstaande extra middelen, ten behoeve van de budgetvragende inspanningen uit het DIN, blijven wij binnen het financiële kader met een weerstandsratio van 1,0, zoals thans geprognosticeerd bij de P-nota 2016. Voor het jaar 2017 is daarvoor dan wel een eenmalige beschikking over de algemene reserve nodig van naar raming € 170.000 ter egalisering van het meerjarig begrotingsbeeld. Zonder deze beschikking vormt het jaar 2017 een bottleneck voor de voorgestelde uitvoering van de inspanningen uit het DIN. Bij de behandeling van de begroting 2016, na het bekend worden van de definitieve uitkomsten van het begrotingsbeeld zullen wij dit aan de hand van de definitieve cijfers opnieuw aan u presenteren. Uit de P-nota volgen onderstaande beslispunten die van belang zijn bij het opstellen van de begroting en waarover een uitspraak van de raad wordt gevraagd:

Resume / voorstellen college:

De in deze P-nota opgenomen voorstellen, actualisatie begrotingsbeeld, vrij beschikbare middelen versus de middelenvraag welke voortvloeit uit de beleidskaders zoals hiervoor geschetst, is samengevat in onderstaand overzicht:

Middelen beschikbaar										Middelen vraag							
Vrij inzetbare begrotingsruimte bij weerstand 1,0	Hoge prioriteit			Vrij inzetbaar voor overige	Dekkingsvoorstel afboeken (big six)	Egalisatie meerjaren beeld	Vrij inzetbaar na overname dekkingsvoorstel			Budget vragende inspanningen	Aanhouden hogere weerstand (1,4)						
	Sociaal domein	IBOR (fase 1 en 2)															
2016	-752.000	V	uit weerstand	507.000	N	-245.000	V	-407.000	V			-652.000	V	601.500	N	250.000	N
2017	-773.000	V	uit weerstand	770.000	N	-3.000	V	-407.000	V	-170.000	V	-580.000	V	576.500	N	276.000	N
2018	-1.307.000	V		770.000	N	-537.000	V	-407.000	V			-944.000	V	859.500	N	55.800	N
2019	-1.334.000	V		770.000	N	-564.000	V	-407.000	V			-971.000	V	948.000	N	55.800	N

Vrij inzetbare ruimte

Op de vrij inzetbare ruimte is de benodigde weerstand voor de geactualiseerde risico inventarisatie al in mindering gebracht tegen de ratio 1,0. Indien de raad wenst voor risico's een ruimere weerstand aan te houden dan gaat dit uiteraard ten laste van de vrij inzetbare ruimte. Wat het effect hiervan is bij de bovengrens van de huidige ratioklasse 1 -1,4 is vermeld in de meest rechter kolom in de tabel "Middelen vraag".

Beoogd resultaat

Beleidskaders waarbinnen ons college de begroting voor 2016 en de meerjarenbegroting voor 2017 – 2019 kan uitwerken.

Kader

Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de voorschriften uit het BBV en de geldende richtlijnen van Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland en de lokale ontwikkelingen zoals deze zijn gedistribueerd uit het intensieve voorbereidingstraject in de aanloop naar de P-nota 2016.

Draagvlak

De P-nota is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met uw raad. Binnen de ambtelijke organisatie in overleg met alle betrokken organisatieonderdelen en extern met inspraak aan de voorkant van belangstellenden. Dit is onder andere gedaan via thema-avonden en op andere wijze ontvangen input van betrokken inwoners, bedrijven, instellingen en organisaties.

Financiële consequenties

Voor de financiële consequenties verwijzen wij u naar hetgeen hiervoor is vermeld en de uitgebreidere toelichtingen in de Perspectiefnota.

Realisatie

Na vaststelling van de P-nota zal de conceptbegroting 2016 e.v. binnen de aangegeven kaders worden uitgewerkt. Realisatie van de raadsdoelen zal plaatsvinden conform het door uw raad vast te stellen doelen- en inspanningennetwerk (DIN) bijgevoegd in bijlage 1 van de P-nota. De behandeling van de P-nota staat gepland voor de politieke avond van 22 juni en voor definitieve besluitvorming in de raad van 6 juli. Voorafgaand aan de behandeling in het politieke forum is er op 15 juni eerst nog een inspraakavond gepland aansluitend op het overleg van de fracties. Daarnaast zal de financiële werkgroep zich op 17 juni al buigen over de financieel- technische aspecten van de P-nota 2016.

Roelofarendsveen, 9 juni 2015

Burgemeester en wethouders van Kaag en Braassem,
de gemeentesecretaris,
M.E. Spreij

de burgemeester,
mr. K.M. van der Velde-Menting

Bijlagen behorend bij het voorstel

Perspectiefnota 2016